

Mustafa Sami KOÇ
İller İdaresi Genel Müdürlüğü, Şube Müdürü

İz Bırakan Mülki İdare Amiri

“Mehmet ALDAN”

Hatıralar vardır yılların eskitemediği

Sırta ermiş kimi dostlukları barındırır

Bizimkisi de paylaşıırken o hatırayı

Köprü olur gönülden gönüle ulaştırır

Emekli Vali Mehmet ALDAN'ı ilk kez 1993 yılında “İz Bırakan Mülki İdare Amirleri”nin yazarı olarak tanıdım. 1992 Yılı'nın sonunda Maliye Bakanlığı'ndan İçişleri Bakanlığı'na Ankara Valiliği İl Planlama Uzman Yardımcısı olarak naklen atanmıştım. 1993 Yılı'nın Haziran ayından itibaren o zamanki adıyla Bakanlık Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı'nda Yayın ve Dokümantasyon Dairesinde çalışmaya başladım. Bu arada Türk İdare Dergisi'nin de Yayın Kurulu Üyeliği görevini üstlendim. O zamanlar Derginin her sayısında Emekli Vali Mehmet ALDAN'ın “İz Bırakan Mülki İdare Amirleri” adıyla mülki idare amirlerimizi tanıtan yazısı yayımlanıyordu. Derginin baskı nüshası matbaada dizildikten sonra dizgi çıktısı tashih için Birimimize intikal ederdi. Mehmet ALDAN Bey, matbaadan gelen dizgi çıktısını sabırsızlıkla bekler, kendisine öncelikle haber verilmesini isterdi. Kendi yazı-

sının dizgi tashihini yine kendisi yapardı. Bu vesileyle Derginin her sayısında olmak üzere, kendisiyle gerek yüz yüze gerekse telefonla defalarca görüştüğümüz olurdu. İşine verdiği önemi ve titizliğini yakından gözlemiştim. Karşımda üretken bir insan vardı; ilerlemiş yaşına rağmen, işine özen ve sadakat gösteren bir insan.

1995 yılında “İz Bırakan Mülki İdare Amirleri-II” adlı kitabının basımının tashihini yapıyorduk. Birlikte çalışmanın verdiği samimi ortamın etkisiyle, kendisine şöyle dedim: “Allah gecinden versin ama ölüm vaki olup bu dünyadan ayrıldığınızda, sizin hakkınızda da, bunu hak eden biri, “İz Bırakan Mülki İdare Amirleri”nin yazarı olarak yazı yazmak icap eder. Bunun için de hakkınızda ayrıntılı bilgilere ihtiyaç duyacağımız açıktır” dedim. Cevap vermedi, sadece gülümsemekle yetindi. Şimdi anlıyorum ki, gülümsemesi de bir cevaptı. Hakkında yazı yazan ve yazacak

olan epeyce dostları, sevenleri bulunacaktı. Kaldı ki, Mehmet ALDAN hakkında amatör araştırmacıların dahi yazabileceği çok şey vardı. Bunu, eserlerini okudukça anlayacaktım.

Hizmetleri

Maiyet Memurluğundan Valiliğe

1946 yılında Isparta Maiyet Memurluğu ile kamu görevine başlamıştır. Üç yıla yakın süren Maiyet Memurluğunda, Kumdanlı (Hoyran) Bucak Müdür Vekili; Eğirdir, Yalvaç ve Sütçüler Kaymakam Vekili ve Isparta Mektupçu Vekili olarak görev yapmıştır.

1949 yılında Solhan Kaymakamlığı, 1950 yılında Palu Kaymakamlığı, 1952 yılında Ayaş Kaymakam-

lığı, 1958-1960 yılları arasında Belçika'da mesleki inceleme, 1960 yılında Yalova Kaymakamlığı ve yine aynı yıl Lalapaşa Kaymakamlığı ile 1962 yılında atandığı İller İdaresi Genel Müdürlüğünde Genel Müdür Yardımcılığı görevlerinde bulunmuştur. İller İdaresi Genel Müdürlüğünde görev yaptığı sırada yürüttüğü ek görevlerden biri de 10 Avrupa Devletinin oluşturdukları Uluslararası Kişi Halleri Komisyonu (Commission Internationale de l'Etat Civil) Türk Heyeti üyeliğidir.

Aralık 1965'te Siirt Valiliğine atanmıştır. Valilik çalışmalarından zamanında haberdar olabilmeleri için Valilik bünyesinde bir Basın Bürosu kurdurmuş, valilik yaptığı diğer illerde de basınla ilişkilere büyük önem vermiştir.

Ekim 1968'de Kırklareli, Eylül 1970'te Nevşehir, Temmuz 1972'de Giresun Valilikleri, Haziran 1975'te Merkezde Valilik, Eylül 1977'de Uşak Valiliği, Temmuz 1978'de Merkezde Valilik, Ocak 1981'de Sakarya Valiliği ve Temmuz 1983'ten Şubat 1988'e kadar Merkezde Valilik görevlerinde bulunmuştur. (2)

Bulunduğu her görevi başarıyla yürütmüştür. Vazgeçemediği en büyük tutkusu ise yazmaktır. Bu yüzden yayın faaliyetleri ayrı başlıkta değerlendirilmiştir.

Yayın Faaliyetleri

Yazı yazmak, gençliğinden itibaren yaşamının her anında Mehmet ALDAN'ın ayrılmaz bir parçası, vazgeçilmez bir tutkusu olmuştur. Adeta O'nunla bütünleşmiştir. O'nun ileride yazar olacağı ve milli konulara karşı hassasiyet duyacağı daha Siyasal Bilgiler Okulu öğrencisiyken Kıbrıs Türklerinin lideri Dr. Fazıl KÜÇÜK'e yazdığı mektupla kendini belli etmiştir. (3)

İlk eseri "Şehirleşme Hareketlerinin Düzenlenmesi Bakımından Belçika ve Türkiye" 1962 yılında yayımlanmış, onu diğerleri izlemiştir. Kitaplarının dışında sürekli bir yazma faaliyeti içerisinde. Merkez Valili-

ği döneminde hazırladığı raporlar, araştırma inceleme nitelikli yazıları, muhtelif dergi ve gazetelerde yayımlanmış yazıları bu faaliyetin bariz örnekleridir. Mülki idare, yerel yönetimler, İl İdaresi Kanunu ve uygulaması, memurların yargılanması, köylerimizin imarı, enflasyon, göç, kaybolan tarım toprakları, pazar ekonomisi ve KİT'ler SİT sorunu ve uygulaması, gecekondulaşma vb. çok geniş bir alandaki konularla ilgili yazılar yazmıştır. Gazetelerde yayımlanan yazıları bugünkü gazetelerdeki köşe yazılarından çok daha kapsamlıdır. Güncel konuları objektif şekilde incelemiş, eğitici ve öğretici yazılara varmıştır. (4)

Görev yaptığı yerlerde yayın faaliyetlerini desteklemiş, hatta doğrudan bulunmalarını sağlamıştır. Siirt ve Giresun İl Yıllıklarını bizzat kaleme almıştır. Vali olarak görev yaptığı Giresun'da içeriğinden basımına kadar yakın ilgi gösterdiği "Giresun" isimli dergi, görevde bulunduğu bir yıllık süre içerisinde yayın hayatını devam ettirmiş, basından olumlu tepkiler almıştır. (5) Aynı şekilde Uşak Valiliği sırasında da teşvik, destek ve yönlendirmeleriyle "Uşak" adıyla bir dergiyi yayın hayatına kazandırmıştır. (6) Ancak bu derginin ömrü de görevden ayrılmasıyla son bulmuştur.

Merkez Valiliğindeki Hizmetleri

Mehmet ALDAN, Bakanlıkta geçen Merkez Valiliği döneminde de yoğun bir faaliyet içerisinde. Ya kendisine bir görev verilmiş, ya da çoğunlukla kendisi bu görevi talep etmiştir. Zira, aksi bir davranış mizacına aykırıdır.

1975 yılında Merkez Valisi olarak göreve başladığında Bakanlık iş ve işlemlerinin işleyişiyle ilgili üç konudaki çalışmaları takdire şayan faaliyetlerindendir. Bunlar; illerde yazı işleri bürolarının yeniden düzenlenmesi ve çalışma esaslarının saptanması, Valilik ve Kaymakamlık Kitaplıklarının kurulması, İçişleri Bakanlığı'nda yapılan arşiv çalışmalarının değerlendirilmesidir.

Kısa Özgeçmişi

Mehmet ALDAN, 1923 yılında Isparta'da doğmuş, Isparta Gazi İlkokulu'nu, Isparta Ortaokulu'nu ve İstanbul Kabataş Lisesi'ni bitirmiştir. Yükseköğrenimini Ankara Siyasal Bilgiler Okulu'nda (Fakültesi'nde) yapmıştır. *İller İdaresi Genel Müdürlüğünde Mülki Ayrılma ve Birleşmeler Şube Müdürü.

1946 yılında Maiyet Memuru olarak başlayan kamu görevi, 1966 yılında ulaşılabilecek en son görev olan Valilik unvanıyla taçlandırıldıktan sonra yaş haddi nedeniyle 1988 yılında sona ermiştir.

1955 yılında Sezer DİLMEN ile evlenmiş, Oğuz (1956) ve Mete (1964) adlarında iki oğlu vardır.

Siyasal Bilgiler Fakültesi İskân ve Şehircilik Enstitüsü Üyesi ve Ayaş İlçesi Fahri Hemşehrisi olup; yayımlanan sekiz adet kitabının yanı sıra, muhtelif dergi ve gazetelerde mesleki konularla ilgili çok sayıda yazıları yayımlanmıştır. (1)

Yazı işleri bürolarının düzenlenmesiyle ilgili olarak bir komisyon kurulmasını önermiş, önerisinin benimsenmesi üzerine, Başkanlığında Merkez Valisi Sadullah VEREL ve Mülkiye Başmüşavir Müfettişi Kemal DOĞRUSÖZ'den oluşan bir komisyon kurulmuştur. İller İdaresi Genel Müdürü V. Rüştü HEPER de zaman zaman bu Komisyonun çalışmalarına katılmıştır. Komisyon, çalışmalarını kısa sürede tamamlayarak, "Valilik ve Kaymakamlık Bürolarının Kuruluş Görev ve Çalışma Yönetmeliği Tasarısı" adıyla bir taslağı benimsemiştir. Bu Yönetmelik tasarısı, valiliklerin de görüşleri alındıktan sonra Resmi Gazete'nin 28 Aralık 1977 tarihli ve 16153 sayılı nüshasında yayımlanmıştır.

O yıllarda valiliklere ve kaymakamlıklara gönderilen kitap ve doküman-

ların muhafazası da büyük bir sorun oluşturmaktadır. Bu düzensizliğe bir çözüm bulunması arzusuyla başlatıldığı araştırmasını Valiliklere gönderdiği anket çalışmasıyla destekleyerek sonuçlandırmış ve raporunu "Valilik ve Kaymakamlık Kitaplıkları Kurulması Hakkında Yönetmelik" adıyla Bakanlık Tetkik Kurulu Başkanlığına sunmuştur. Bu taslak daha sonra "İçişleri Bakanlığı Kitaplık ve Dokümantasyon Merkezleri Yönetmeliği" adıyla 3 Ocak 1983 günlü ve 17917 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bakanlığımızdaki belgelerin eski ve önemli belgelerden olması nedeniyle arşiv işlerinin de düzenli ve yeterli olması gerektiğine inanmaktadır. Daha önce yapılan çalışmaların da geliştirilmesi amacıyla arşiv konularıyla ilgili araştırma yapmıştır. Araştırma sonunda, "Türkiye'de Arşiv Sorunu" başlıklı yazısı Amme İdaresi Dergisi'nin Eylül 1976, "Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Arşiv Çalışmaları" başlıklı yazısı aynı derginin Mart 1977, "İçişleri Bakanlığı'nda Arşiv Çalışmaları" başlıklı yazısı da Türk İdare Dergisi'nin Şubat 1977 tarihli sayısında yayımlanmıştır.

1979 yılında Uluslararası Yerel Yönetimler Birliğinin (Union Internationale des Collectivités locales-International Union of Local Authorities-IULA) düzenlediği "Yerel Yönetimlerde Gelişmenin Mali Yönetimi ve Kredi Kuruluşları" adlı seminere katılmıştır. 14 ülkeden üst düzey yöneticilerin katıldığı seminer iki ay sürmüştür; bunun bir ayı Hollanda'da, bir ayı da Almanya ve Belçika'da inceleme gezileri, ziyaretler ve konferanslar şeklinde geçmiştir. (7)

1980 yılında başlayan bir başka görevi de Avrupa Konseyi Yerel Yönetimler Uzmanlar Komisyonu üyeliğidir. Komisyonun Strasbourg'da yapılan yıllık toplantılarına, valilik görevinde iken 1981 ve 1982 yıllarında da katılmıştır. (8)

Başkanlığında Merkez Valilerinden oluşturulan Komisyon tarafından

1980 yılında "İl İdaresi Kanunu Tasarısı" ile "İçişleri Bakanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı" hazırlanmıştır.

Kasım 1983'te yeniden Merkez Valiliğine atandığında Bakanlıkça tarafına verilen bir diğer görev de protokol kurallarının hazırlanmasıdır. Merkez Valisi üç arkadaşıyla birlikte "Protokol ve Görgü Kuralları" nı hazırlayıp makama sunmuştur.

1985-1986 öğretim yılında, asıl görevine ek olarak, Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Kız Sanat Eğitimi Yüksek Okulu'nda Türk İnkılap Tarihi derslerini okutma görevi üstlenmiştir.

Ödülleri

Kaymakamlığı ve valiliği dönemlerinde birçok takdimname almıştır.

Ayaş Kaymakamı olarak görev yaparken "Kahramanlık Tabloları" tanzim etmek suretiyle milli ruh ve heyecanı canlı tuttuğu gerekçesiyle İçişleri Bakanı Etem Menderes imzalı, 27.10.1953 tarihli ve Özlük İşleri 511 sayılı yazı ile takdir edilmiştir. (9)

"Ayaş Fahri Hemşehriliği" ünvanı ile Kırklareli İl Genel Meclisi'nin hakkındaki duygu ve düşüncelerini belirten Kararı meslek hayatının en değerli ödülleri olmuştur. (10)

Yayınlanmış Eserleri

Türlü Yönleriyle Ayaş

"Türlü Yönleriyle Ayaş, Bir Meskûn Yer İncelemesi" adlı eser, 1965 yılında Ankara'da basılmıştır. 236 sayfalık eserin ilk bölümünde; Ayaş'ın tarihi, coğrafyası, iktisadi ve kültürel durumu, eğitim ve folkloru ile ilgili bilgiler yer almıştır. İkinci bölümde ise Ayaş'ın yetiştirdiği tarihi şahsiyetlerin biyografileriyle Ayaşlı şairlerin şiirlerinden örnekler verilmiştir. Kitabın yayınlanmasından sonra kitap hakkında Ord. Prof. Şevket Aziz KANSU, Sami N. ÖZERDİM, Ragıp AKYAVAŞ, Ahmet Tufan ŞENTÜRK, Ahmet KABAKLI, Halil SOYUER, Yılmaz ÖZTUNA, Muharrem Kamil SU,

Münevver AYAŞLI, Prof. M Fahrettin KIRZIOĞLU, Cahit ÖZTELLİ ve Refik ERDURAN adlı muhtelif dergi ve gazete köşe yazarlarından da olumlu tepkiler alınmıştır. (11)

Siirt ve Giresun İl Yıllıkları

İl Yıllıkları 1966 yılında, içişleri Bakanı Dr. Faruk SÜKAN imzasıyla illere gönderilen bir genelge ile 1967 yılı içinde valilikler tarafından hazırlanması istenmiştir. Siirt İl Yıllığı 1967 yılında yayımlanmış olup, ilk yıllık olması bakımından önemlidir.

Giresun İl Yıllığı ise 1973 yılında yayımlanmıştır. Cumhuriyetin 50.kuruluş yılı dolayısıyla hazırlanmıştır.

Gerek Siirt gerekse Giresun İl Yıllıkları, görev yaptığı o ilin Valisi olarak, bizzat (12) kaleme alınmıştır.

O gün temeli sağlam atılan çabalar meyvesini vermiş ve bugün İl Yıllıkları, illerin ihtiyaçları ve imkânları hakkında en doğru bilgileri sağlayan kaynaklar olarak aranır duruma gelmiştir.

İz Bırakan Mülki İdare Amirleri

"İz Bırakan Mülki İdare Amirleri" adlı eser; I, II ve III ciltten oluşmaktadır. İlki 1990, ikincisi 1995 ve üçüncüsü de 2001 yıllarında yayımlanmıştır. Eser, biyografik nitelikli yazıların bir araya getirilmesiyle ortaya çıkmıştır. Bu kitaplarda yer alan yazılar; "Çalıştıkları mülki idare bölümlerinde eser, mesleklerinde iz bırakarak ülkemizin kalkınmasında, ulusumuzun çağdaşlaşmasında üstün gayret ve çalışmalarda bulunmuş idarecilerimizi anmak, tanımak ve tanıtmak; böylece genç meslektaşlarımıza örnek olmalarını sağlamak" amacıyla (13) kaleme alınmıştır. Mehmet ALDAN'ın özverili ve titiz araştırmaları sonucu ortaya çıkan üç ciltlik kitapta toplam 85 adet mülki idare amirine yer verilmiş, yine toplam 193 kaynaktan yararlanılmıştır.

Mülki İdarede Bir Ömür

Eserde, kamu görevine başladığı tarihten emekli olduğu tarihe kadar

geçen 42 yıllık bir sürede, bir kamu görevlisinin neredeyse yarım asra yaklaşan yaşamı anlatılır. Eser, 274 sayfa olup 1992 yılında Ankara’da basılmıştır. Anılar içtendir, görev yapılan yerler hakkında kısa bilgiler verilmiştir. Görev yapılan yerlerdeki çalışma koşulları belirtilmiş, yeri geldiğinde özeleştirisi yapılmıştır. Bir idarecinin mesleki yaşamı, kronolojik sıra ile ve sade bir dille aktarılmıştır. Abartısız, olabildiğince objektif değerlendirmelerde bulunulmuştur. Anılar, bütün ve parçaları gibi, okuyucuyu; bazen mekânın tasviriyle, bazen o döneme damgasını vurmuş kişilerle olan ilişkileriyle bazen de ülke sorunlarına ilişkin kaygı ve önerileriyle buluşturmuştur. Yer ve kişi adları olduğu gibi aktarılmış, anılar yer yer anekdotlarla süslenmiş; bunlar, esere hem inandırıcı bir nitelik hem de çekicilik kazandırmıştır. (14) Eser yayınlandıktan sonra, muhtelif dergi ve gazete yazarından olumlu tepkiler almıştır.

Uzak Anılar

Eser 1996 yılında Ankara’da basılmıştır. Toplam 166 sayfadır. Eserde, Isparta’da geçen çocukluk yıllarına ilişkin anıları, Isparta’nın geleneksel evleri, eski ve görkemli kışları, bayramları, çocukların oyunları, Isparta Mesireleri, eski sinemaları, Isparta halıları; Gazi İlkokulu, Isparta Ortaokulu ve Kabataş Lisesi ile mülkiyeli olduğu yıllar ile Atatürk’e dair anıları yer alır.

Yeşil Giresun Gazetesi yazarı Prof. Dr. Atilla ÇETİN’e göre bu anılar “unutulacak birçok güzellikleri ebediyyen tespit etmiştir...” Yazar aynı zamanda, bu anıların berrak, açık, arı Türkçe, sıcak ve samimi anlatım ve üsluba sahip olduğunu da belirtir. (15)

Yine başka bir yazar, Hayrettin KALKANDELEN de İdarecinin Sesi Dergisinde Uzak Anılar kitabını değerlendirdiği yazısında şöyle der: “ ‘Uzak Anılar’, Isparta’nın onu çok seven, ona her yönü ile âşık bir evladının, Isparta folklorunu, görenek ve törelerini dile getirdiği bir belgeseldir.”

(16) Belgeseldir ama aynı zamanda içimizdeki çocuğu da uyandıran bir belgeseldir; okuyucu bu anılarda, kendi çocukluğunu da yaşar.

Mehmet ALDAN’ın daha siyasal bilgiler öğrencisiyken Kıbrıs Türklerinin lideri Dr. Fazıl KÜÇÜK’e gönderdiği duygulu mektubu da yine bu kitap

vesilesiyle öğreniyoruz. (17) Bu mektup, Kıbrıs Türklerinin lideri Dr.Fazıl KÜÇÜK’ün müdürlüğünü ve imtiyaz sahipliğini yaptığı “Halkın Sesi” Gazetesi’nin 7 Mayıs 1946 tarihli ve 977 sayılı nüshasında “Ankara Mektubu” başlığı ile başyazı yerinde yayımlanmıştır. Bu mektupta* hislerini şöyle ifade etmiştir:

“İki yıldır okulumuzda, ‘Halkın Sesi’ gazetesini okuma zevkini tadıyoruz.

Çok kere size mektup yazmak ve kıymetli gazetenizin bende uyandırdığı duygu ve düşünceleri açıklamak istedim ise de, bunu bugüne kadar bir türlü başaramadım.

Halkın Sesi bize bilmediğimiz, tahmin bile edemediğimiz birçok hususu öğretiyor. Bazen sevinç ve gurur duyuyoruz, bazen de üzülmüyoruz.

Gazetenizde, zengin ve hamiyetli bir Türk’ün bağıшта bulunduğunu, Türk spor takımının başarı kazandığını, Türk gençlerinin övgüye değer bir temsil verdiğini okuyor, seviniyoruz. Kıbrıs Türk Cemaati’nin “Halkın Sesi” gibi, adalet duygusunu inciten davranışlar karşısında sesini yükseltebilen bir gazeteye sahip olmasından da gurur duyuyoruz.

Üzülmüyoruz, çünkü varlığını korumak zorunda kalan Türk Cemaati’nden, her sayıda, yerden göğe kadar haklı bir feryat buluyoruz. Bundan sonra, içimizi sızlatan bir yanma ile tepeden tırnağa ateşlendiğimizi hissediyoruz. Damarlarımızda, atalarımızın o coşkun kanı dolaşmaya başlıyor. Kendimizi şanlı tarihimizin parlak sayfaları arasında buluyor, dalıp gidiyoruz. Sonunda günümüze dönüyor, acı gerçeklerle karşılaşıyoruz.

Düne kadar idaremez altında yaşayanlar, her fırsatta, eski efendilerinden öç almaya kalkıyorlar, ne acı! Bu sözlerimle, söylemeye gerek yok, Rumları kastediyorum. Bizim bir parçamız olan sizleri, her vesileyle inciten, bize her fırsatta fazla minnettar olmaları gereken Rumları...

Damaskinos’un, Büyükelçi Ünaydın’ı kabulü sırasında söylediği olumlu sözleri yayın radyo ve basın araçlarında, her fırsattan yararlanarak aleyhimize propaganda yapmaktan çekinmeyen, içinde bocaladıkları bunalımdan bir türlü çıkmadıklarına üzüldüğümüz Rumları...

Eflatunların, Aristoların torunları olduklarını söyleyerek övünen, fakat onlara yaraşır hiçbir davranışta bulunmayan Rumları kastediyorum...

Ah bilmezsiniz! Bir mahallenin Türk adı değiştirilirken, Rumlaştırılırken sizin kadar acı çektiğimizi; Magosa’ya Anavatandan gelen bir vapuru, bir Türk’ü görmek için, içinde çırpındığınız soylu duyguyu sizin kadar hissettiğimizi..

Ah bilmezsiniz! Zaman zaman içimizde coşan duyguların esiri olduğumuzu ve şimdilik hayal sayılacak arzular beslediğimizi...

Hep bilmezsiniz diyorum, çünkü, Halkın Sesi’ni okumadan önce, ben de bilmezdim; Anavatan’a sarsılmaz bağlılığınızı, acılarınızı, mücadelelerinizi ve yılların ihmeline rağmen özünüzden bir şey kaybetmediğinizi...

Siz, okuldaki Kıbrıslı arkadaşlarımdan duyduklarımı doğrulamış, yeni bilgiler vermiş oluyorsunuz, sağ olunuz. Azminiz sarsılmaz, hakkı koruyan erkek sesiniz, daima gür ve güçlü olsun...

Mektubuma son verirken, size, yazı ailenize ve Yavuz Bey’e sonsuz hürmetlerimi sunuyorum; şahsınızda Kıbrıs Türkünü selamlamaktan mutluluk duyuyorum.”

Yönetici Gözüyle Ülke Sorunları

Ülke sorunlarına ilişkin görüşlerini “Yönetici Gözüyle Ülke Sorunları” isimli eserde toplamıştır. (18) Eserin basımı, Türk İdareciler Derneği’nin yayını olarak 2002 tarihinde Ankara’da yapılmıştır. Eser; 481 sayfa olup, romen rakamıyla ayrılmış sekiz bölümden oluşmaktadır. Eserin birinci ve ikinci bölümlerinde, ülke sorunlarına ilişkin konularda yetkililere gönderilen mektuplar ile muhtelif konulardaki görüşleri; üçüncü bölümde, “Atatürk ve Yakınları” başlığı altında Atatürk’ün yakınında yer almış kişilerin Atatürk’le ilgili anıları; dördüncü bölümde, yönetimle ilgili konulardaki görüş ve düşünceleri; beşinci bölümde ise “Sorunlarımız” ismiyle Kıbrıs başta olmak üzere Ermeni sorunu, köylerin imarı, enflasyonla mücadele, göç, tarım, pazar ekonomisi ve kit’ler, sit alanı, gecekondulaşmanın önlenmesi gibi konularda gazete ve dergilerde yayınlanmış yazılarına yer verilmiştir.

Diğer Yayınları

“Şehirleşme Hareketlerinin Düzenlenmesi Bakımından Belçika ve Türkiye” ilk eseridir. İnceleme özelliğinde bir eserdir. 1958-1960 yılları arasında Belçika’ya yapılan dış gezi sonucu yazılmıştır. Eser, aynı adla Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü tarafından 1962 yılında, Araştırma Serisi 13 sayı ile yayımlanmıştır. (19)

“Galiçya ve Sonrası” isimli kitabı, 1984 yılında Siyasal Bilgiler Fakültesi B.Y.Y.O basımevinde basılmıştır. 130 sayfalık bir kitaptır. (20) Kitapta, Sami Nabi ÖZERDİM’in ifadesiyle; İstanbul Darülfünunu kimya dalında öğrenimini sürdürürken (1915)

askere alınmış, Birinci Dünya Savaşı içinde, henüz 21 yaşında iken, Galiçya Cephesine gönderilerek savaşa katılmış, rastlantıların esirgemesiyle savaştan sağ çıkmış ve yaşamının geri kalan bölümünü öğretmenliğe adanmış bir eğitimci olan Hilmi DİLMEN’in yaşam öyküsü anlatılmaktadır.

“Isparta” isimli eseri 1985 yılında Isparta Mühendislik Fakültesi tarafından Isparta’da basılmıştır. 1946-1949 yılları arasında görev yaptığı Isparta ve ilçelerinde geçen üç yıllık dönemin hatıralarını içerisine almakta ve Isparta’nın o dönemlerine ait kültür hazinelerine ışık tutmaktadır. (21)

Kişiliği

Sütçüler Kaymakam Vekilliğine atan-
dığına, İlçenin tüm yoksulluğuna ve yoksunluğuna karşın “...büyük bir istekle, coşkuyla işe koyuldum...” diyecektir. (22) Sakin ama mücadeleci bir kişiliği vardır. Her ne iş olursa olsun ona dört elle sarılmış, o işi yaparken de coşkunu bir istek duymuştur. Bu durum aynı zamanda azmini de kuvvetlendirmiştir.

Çocukluğu rahat bir ortamda geçmiştir. Gerek okul öncesinde gerekse eğitim döneminde maddi sıkıntıları olmamıştır. Buna rağmen, ülke imkânlarının kısıtlı olduğu da göz önüne alınırsa, mevcut sıkıntılar hangi boyutta olursa olsun, bunlarla mücadele etmekten hiçbir zaman yılmamıştır. Rahatlığa alışıp görevi ifade idare-i maslahatçılığa gitmemiş, görevini en iyi şekilde yerine getirmiştir.

Mehmet ALDAN, hayatı boyunca nesnel davranmış, eğilip bükülmemiş kendine münhasır bir şahsiyettir.

Ülke sorunlarına karşı son derece duyarlıdır. Cumhuriyetin ilk dönem yetiştirdiği fedakârlığı kendine şiar edinen bir neslin canlı örneğidir. Cumhuriyete, Atatürk ilke ve inkılaplarına gönülden bağlıdır. Hangi yaşta, makam ve mevkide olursa olsun ülke sorunlarına hassasiyet göstermiştir. Gerekteğinde ilgililere doğrudan uyarıcı mektuplar yazmış, muhtelif dergi ve gazetelerde görüş ve düşüncelerini kamuoyu ile paylaşmıştır.

Halktan kopuk bir idareci değildir. Köy gezilerinde halkla içten ilişkiler kurmuş, dert ve dileklerini saptamıştır. (23)

Geçmişe özlemini “...Kim bilir belki de benim özlediğim, aradığım yitirilen, akıp giden zamandı...” diye itiraf etmiştir. (24) Belki de bu yüzden, çocukluk ve gençlik dönemine ilişkin anılarını anlattığı kitabının ismini “Uzak Anılar” koymuştur.

Merkez Valilerinin veda yemeğinde ait olduğu camiadan kopuşun sızısını ta içinde hissetmiş, iç hesaplaşmasının sonunda, eser bırakmış olmanın verdiği rahatlıkla huzur bulduğunu ifade etmiştir. (25)

Son Söz

Mehmet ALDAN’ı böyle kısa bir yazıyla anlatmak elbette mümkün değildir. Sadece Merhum Valimize bir ahde vefa borcunu yerine getirebil-diysem; İz Bırakan Mülki İdare Amirlerini anlatırken izlediği yöntemle “Kısa Özgeçmiş, Hizmetleri, Ödülleri, Yayınlanmış Eserleri ve Kişiliği” bakımından okuyucuya genel içerikli bilgiler verebildiysem bundan ancak mutluluk ve onur duyarım. Ruhun şad olsun İz Bırakan Mülki İdare Amirlerinin yazarı, nur içinde yat!...

KAYNAKÇA

Mülki İdarede Bir Ömür, s.271, A.g.e., s.271., Uzak Anılar, s.143., Yönetici Gözüyle Ülke Sorunları., Mülki İdarede Bir Ömür, s.163-164., A.g.e., s.206., A.g.e., s.217-218., A.g.e., s.218., A.g.e., s.56., A.g.e., s.146., Yönetici Gözüyle Ülke Sorunları, s.455., Mülki İdarede Bir Ömür, s.166., İz Bırakan Mülki İdare Amirleri I, II ve III., Mülki İdarede Bir Ömür-s.IV., Yönetici Gözüyle Ülke Sorunları, s.474., A.g.e., s.478. Uzak Anılar, s.143., Yönetici Gözüyle Ülke Sorunları., Mülki İdarede Bir Ömür, s.86., Yönetici Gözüyle Ülke Sorunları, s.460., Mülki İdarede Bir Ömür, s.272., A.g.e., s.14., A.g.e., s.21., A.g.e., s.119., A.g.e., s.263-264.